સલામી સવારની..

અલગાવવાદીઓની બાબતે માર્યો છે યુ-ટર્ન,
ભૂલી ગયા કાળું નાણું, એમાં ય, માર્યો છે યુ-ટર્ન,
ચિંતા યુ-ટર્ન લેવાની, બફાઈ ગ્યું ગંગા સફાઈમાં -
ભૂલ્યા ગુજરાત, છોટે સરદાર, માર્યો છે યુ-ટર્ન...

હાઈકુ

છે છૂંદર -
અટકે સૌને ગળે -
ઉત્તરાખંડ...
(કોર્ટ પણ દ્વિધામાં...)

પેઠા સેનામાં,
રાષ્ટ્ર-ભક્તિ 'ત્યાગી'ને
દલા દલાલો !!
(કોનો વિશ્વાસ કરવો?!)

ચિંતન

ઉદ્યોગિનં પુરુષસિંહમ્ ઉપૈતિ લક્ષ્મીઃ ॥

લક્ષ્મી ઉદ્યમી અને પરાક્રમી માણસનું જ સેવન કરે છે. અર્થાત્ એની પાસે જ રહે છે.

જે લોકો આળશુ છે તેને ખબર નથી કે તેના શરીરમાં માણસ નામનો દુષ્ટ અને દુશ્મન સંતાઈ ને બેઠો છે. એ શત્રુ વ્યક્તિના વ્યક્તિત્વને ઉધઈની માફક કોરી ખાય છે, એટલે વ્યક્તિનો વિકાસ થતો નથી એની ભાગ્યલક્ષ્મી જતી રહે છે.

ભાગ્યલક્ષ્મીની ખાસિયત એવી છે કે એ ઉદ્યોગશીલ, મહેનતું તથા પરાક્રમી પુરુષનું જ સેવન કરે છે. લક્ષ્મી એને ઘેર આનંદથી રહે છે. આળસરુપી દુશ્મનને હરાવીને જ ઉદ્યમી માણસ લક્ષ્મી પ્રાપ્ત કરી શકે છે.

ઘણીવાર લોકો મોઢામાં ચાંદીનો ચમચો લઈને જન્મે છે, અર્થાત ગર્ભશ્રીમંત હોય છે છતાં જો જાતે ઉદ્યમ - પરિશ્રમ ન કરે તો એક દિવસ તેની તિજોરીનું તળિયું દેખાવાનું જ છે.

સુવિચાર

- માણસોની સમસ્યાઓ સમજવા માટે તેમની સાથે રહો અને એ સમસ્યાઓના નિરાકરણ માટે ભગવાનની સાથે રહો - **જનકલ્યાણ**
- ચર્મચક્ષુ ખુલ્લાં અને અંતરની આંખ બંધ, એથી મોટો બીજો કોણ અંધ ?? - **ડૉ. ચંદ્રકાન્ત મહેતા**
- યે તો ગતિ હૈ અટપટી, ચટપટ લખે ન કોય, જો મન કી ખટપટ મીટે, તો ઝટપટ દર્શન હોય - **અખંડ આનંદ**
- બુદ્ધિ પાંગળી છે, એ દોડે છે પણ જલ્દી અને થાકે છે પણ જલ્દી!! શ્રદ્ધાની દોડ ધીમી, પણ મક્કમ હોય છે - **ધ્રુવભટ્ટ**
- જે દેશના નાગરિકો 'શ્રમ'ના નહીં, પણ 'સુવિધાઓના' ઉપાસકો બને છે, એ દેશને ભગવાન પણ બચાવી શકતો નથી - **સચ્ચિદાનંદ**
- ભૂલો સાથેનું અવિરામ યુદ્ધ એટલે જ સફલતાની સાધના - **બીલ ગેટ્સ**
- આજનું ઔષધ : દાઝેલા ભાગ પર પાકા કેળાનો છુંદો લગાવવાથી રાહત થાય છે.

(સંકલન : દિપક વી. આસરા)

બોધકથા

પંડિત વિદ્યાસાગર ખૂબ ગરીબ પરિસ્થિતિમાંથી ઉચ્ચ અભ્યાસ કરી ઉચ્ચ સ્થાને પહોંચ્યા હતા તેથી તેમને 'ગરીબી'નો નિકટના પરિચય તો હતો પણ સાથે દીન-દુખી અને ગરીબોને સહાય કરવાના સંસ્કાર પણ એમને જન્મજાત હતા.

વિદ્યાસાગરજીના માતાનું નામ ભગવતીદેવી હતું. પતિની આવક મર્યાદિત હતી તેથી ઘરમાં ગરીબીનો કાયમી નિવાસ હતો.

એક બ્રાહ્મણ અભ્યાગત ભોજનની અપેક્ષાએ આંગણામાં, આસન લગાવી બેઠો. ભગવતી દેવીએ પુત્રવધૂ તરીકે લાચાર દૃષ્ટિથી જોયું. પુત્રવધૂના હાથમાં એક ખોટી પિત્તળની બંગડી હતી. બ્રાહ્મણને પાણી આપી - બેસવાનું કહી તરત મોદીની દુકાને ગઈ - બંગડી આપી થોડાં દાળ-ભાત લીધા - ઘેર જઈ તરત રસોઈ કરી અને બ્રાહ્મણોને જમાડ્યો.

અભ્યાગતના ચહેરા પર જેટલો આનંદ હતો તેનાથી અધિક ભગવતીદેવીના ચહેરા પપર હતો. પુત્રવધૂને હૃદયપૂર્વક આશિષ આપ્યા.

પાણીના પ્રશ્નને પ્રાધાન્ય અનિવાર્ય

તંત્રીસ્થાનેથી...

છેલ્લા કેટલાય સમયથી પ્રચંડ ગરમી વચ્ચે ટીપું પાણી માટે તરસતા દુષ્કાળગ્રસ્ત વિસ્તારોની ચર્ચા અખબારો અને ઇલેક્ટ્રોનિક મીડિયામાં થતી રહી છે. કેટલાક પ્રદેશોમાં પાણી પ્રદૂષિત થઈ ગયું છે અને ગામોનાં ગામો ખાલી થઈ રહ્યાં છે. આ તમામ પ્રશ્નોનું નિરાકરણ જે-તે રાજય પર છોડી દેવામાં આવે છે કારણ કે પાણી એ રાજયોનો વિષય છે. પાણી સંકટ વિશે રાજયસભામાં ચર્ચા કરતાં જદ(યુ) ના વરિષ્ઠ નેતા શરદ યાદવ અને બીજા કેટલાક સાંસદોએ પાણીને રાજયોની યાદીને બદલે સમવર્તી યાદીમાં સમાવવાની માણગી કરી હતી. આવી જ ભલામણ લોકસભાની પાણી વિષયક સ્થાયી સમિતિ દ્વારા પણ કરાઈ છે. પાણી સંકટમાં કેન્દ્રની ભૂમિકા સાવ જ મર્યાદિત છે એનું કારણ એ છે કે આ રાજયોનો વિષય છે. જો બંધારણમાં સુધારો કરી પાણીને કેન્દ્ર સરકાર હસ્તકનો વિષય બનાવી દેવાય તો સ્વાભાવિક રીતે જ કેન્દ્ર સરકારની વિશેષ જવાબદારી ઊભી થશે અને રાજયોને ઘણી રાહત રહેશે. કેન્દ્ર પાસે પાણી વિષયક સત્તા આવતાં વિવિધ રાજયોમાં વરસોવરસ સરજાતી દુષ્કાળ કે પૂર જેવી સમસ્યા ઉકેલવા માટે કેન્દ્રને સક્રિય બનવું પડશે. સામાન્ય રીતે રાજયો આવી કુદરતી આપદામાં પોતાની રીતે સમસ્યાનો ઉકેલ આણવાની કોશિશ કરતાં રહે છે, અને છેલ્લે સમસ્યા વિકરાળ બનતાં કેન્દ્રની મદદ માટે રજૂઆત કરવી પડે છે. પૂરને કારણે થતા નુકશાન રોકવા કે ઓછામાં ઓછું નુકશાન થાય એવું આયોજન કરવા કેન્દ્ર અને રાજયો વચ્ચે વધુ સારા તાલમેલની જરુર રહે છે. નદીઓનાં પાણીનો પ્રશ્ન તો પાડોશી રાજયો વચ્ચે વર્ષોથ ઝઘડાનું મૂળ બની રહે છે. કર્ણાટક અને તમિલનાડુ વચ્ચે કાવેરીના પાણી વિશેનો ઝઘડો ચાલતો રહે છે. ગુજરાત અને મધ્યપ્રદેશ વચ્ચે નર્મદા મુદ્દે જે મતભેદ હતા એને લીધે નર્મદાના સરદાર સરોવર ડેમનું બાંધકામ વારંવાર ખોટકાતું રહેલું તે સર્વવિદિત છે. નદીઓને એકબીજાસાથે સાંકળવાની મહત્ત્વાકાંક્ષી યોજના દરેક પાર્ટી એના ચૂંટણી ઢંઢેરામાં તો રજૂ કરતો રહે છે પરંતુ એનો અમલ થયો નથી ત્યાં સુધી એવાં ઠાલાં વચન શા કામનાં? જો પાણી કેન્દ્રની યાદીમાં સમાવાય તો આવી યોજનાઓના અમલમાં સરળતા રહે. લોકસભાની પાણી વિષયક સ્થાયી સમિતિએ તાજેતરમાં કરેલી ભલામણો જેવી જ ભલામણો ૨૦૧૨-૧૩ દરમિયાન પણ જળસંબંધિત સ્થાયી સમિતિ દ્વારા થઈ હતી પરંતુ કેન્દ્ર અને રાજયોના સંબંધો વિષયક જસ્ટિસ સરકારિયા પંચ દ્વારા આ પ્રસ્તાવ નામંજૂર કરાયો હતો. કેટલાક રાજયો પાણી મુદ્દે ઘણા 'પઝેસિવ' છે - દા.ત, કર્ણાટક, ગુજરાત, રાજસ્થાન, મધ્યપ્રદેશ, હરિયાણા, છત્તીસગઢ અને ઝારખંડ પાણીને કેન્દ્રીય યાદીમાં સમાવાય એ મુદ્દે સહમત છે પરંતુ પંજાબ એના વિપુલ જલરાશિ પર કેન્દ્રનો કબજો થાય તે સ્વીકારવા જલ્દી સહમત ન જ થાય તે સમજી શકાય એવું છે. જયારે ચોમાસામાં ભારે વરસાદને કારણે ઉત્તર ભારતની મોટી નદીઓમાં ભારે પૂર આવે છે ત્યારે જે નુકશાન થાય છે, એનાં આંકડા કોઈ પણ વ્યક્તિના છાતીનાં પાટિયાં બેસાડી દે એવા હોય છે. બિહારમાં કોશી નદી ગાંડીતૂર બની ગામોનાં ગામોને તારાજ કરી મૂકે છે. પરંતુ પૂર ઓસર્યા પછી એ જ બિહાર પાણી માટે વલવલતું હોય છે. જો પાણીનો વિષય સમવર્તી યાદીમાં હોય તો કેન્દ્ર આ પૂરને કારણે થતા નુકશાનને અને વેડફાતા પાણીને બચાવીને પ્રજાની વર્ષો જૂની સમસ્યા હલ કરી શકે એમ છે. નદીઓની ગ્રીડ યોજનાથી દેશનો વિકાસ કરવાનું અટલજીનું સ્વપ્ન સાકાર કરવા માટે પણ વર્તમાન એન.ડી.એ. સરકારે આ બાબત ગંભીરતાથી લેવાની જરુર છે. દેશની અલગ અલગ ભૌગોલિક પરિસ્થિતિને લીધે એક તરફ ઘોડાપૂરમાં ખેતરોની જમીન કપાતી જાય છે તો બીજી તરફ કેટલાંક રાજયોમાં પીવાનાં પાણીના પણ સાંસા છે. દુષ્કાળ અને પૂર - બેઉ સમસ્યાઓના ઉકેલ માટે પાણીન વિષય કેન્દ્ર હસ્તક કરવાથી ઘણી રાહત થઈ શકશે. પરંતુ આપણા નેતાઓને તો પ્રજાના પ્રશ્નો કરતાં એમના રાજકારણના દાવપેંચમાં જ રચ્યાપચ્યા રહેવાનું ફાવે છે, ત્યાં દાદ કોની પાસે માગીશું ?

પેશન્ટના ફર્સ્ટ રીલેશન વાળા ડોનરનું લોહી પેશન્ટને ના આપવું જોઈએ

૧. સીતાબાના પુત્ર વધુને પાંચ વર્ષે પુત્ર વિરલનો જન્મ થયો બધા જ ખુશ ખુશાલ હતા સમય જતો ગયો ને વિરલનો પહેલો જન્મ દિવસ આવ્યો, ઘરમાં ચારે કોર સાંજની પાર્ટીની તૈયારીઓ ચાલતી હતી. મહેમાનોને બોલાવ્યા હતા. જુદા જુદા પ્રકારના વ્યંજનો, મીઠાઈઓ ચોકલેટો અને સરસ મજાની કેક. પાર્ટી અને અચાનક વિરલને શ્વાસ લેવાની તકલીફ થવા લાગી તે ઊંડા શ્વાસ લેવા લાગ્યો, બધા જ ગભરાઈ ગયા અને દોડતા બાળકોના ડોક્ટર પાસે લઈ ગયા. ચેકઅપ દરમ્યાન ડૉકટરને બધુ જ બરાબર લાગ્યું પણ લોહીની માત્રા ઓછી હોવાનું જણાવ્યું અને લોહીના ટેસ્ટ કરવા કહ્યું. HB માત્ર ૫.૪ ગ્રામ જ હતું વધુ ટેસ્ટ કરવા પડ્યા ખાસ કરી ને HB ELECTROPHORESIS જેમાં એબનોર્મલ હિમોગ્લોબીન હોય તો જીનેટિક એબ્નોર્માલીટી (જન્મ જાત ખામી)ની જાણ થાય. ટેસ્ટ કરાવતા જાણવા મળ્યું કે થેલેસેમિયા મેજર છે હવે?? લોહી ચઢાવ્યા સિવાય કઈ ઉપાય નથી ઘરના બધા જ હતાશ થઈ ગયા, પણ પિતા મુકેશભાઈએ હિંમત ના હારી ડોક્ટર પાસે બધીજ માહિતી સમજીને બ્લડબેંકમાં પહોચી ગયા. બ્લડ બેંકમાં વિભા બહેન દરજી પાસે જઈ મુકેશભાઈ એ કહ્યું - મારા દીકરા વિરલ માટે લોહીની જરૂર છે મારા લોહીની તપાસ કરો જો મારું ગ્રુપ અને દીકરાનું ગ્રુપ એક હોય તો મારુ જ લોહી મારે એને આપવું છે. મુકેશભાઈને મુજવણમાં અને હતાશ જોઈને વિભા બહેને એમની સાથે શાંતિ થી વાત કરી અને નસીબ જોગે બંનેનું ગ્રુપ સરખું હતું. ડોક્ટર ના કહેવા મુજબ થેલેસેમિયાના પેશન્ટને ફ્રેશ લોહી આપવું સારું... તો પછી જલ્દી કરો તમે મારું લોહી લઈ લો. વિભા બહેને મુકેશભાઈને સમજાવ્યા કે તમારું લોહી લઈ લઉં પણ હવે નવી શોધ પ્રમાણે પેશન્ટના ફસ્ટ રીલેશન વાળા ડોનરનું લોહી પેશન્ટને ના આપવું જોઈએ બને ત્યાં સુધી બીજું લોહી હોય તો સારું.... મુકેશભાઈ ના માન્યા. જો તમારું બરાબર મેચિંગ થશે તો આપીશ પણ આ એટલા માટે કહું છું કે હજારે એક દર્દીમાં કોમ્પ્લીકેશન થઈ શકે છે. વિભાબહેને મુકેશભાઈની ડોનેશન પહેલાની તપાસ કરી ને નીડલ ની પ્રિક મારી, મુકેશભાઈ જીજ્ઞાસુ માણસ હતા.

એમને વિભા બહેનને પૂછ્યું કે - બહેન આ દરેક પેશન્ટને આવી બોટલમાં કેટલું લોહી ભરીને આપો છો? વિભાબહેને કહ્યું કે - ૩૫૦ ગ્રામ લોહી લેવામાં આવે છે અને બધી જ તપાસ કરીને પેશન્ટને આપવામાં આવે છે. મુકેશભાઈ બોલ્યા કે - એક વખત મારા મિત્રને દાઝી જવાથી હોસ્પિટલમાં દાખલ કરવામાં આવ્યા હતા પણ ત્યારે તેમને જે આછા પીળા રંગનું પ્રવાહી ચઢાવામાં આવ્યું હતું એ શું હશે? વિભા બહેને કહ્યું - એને પ્લાઝમા કહેવાય શરીરમાં પ્રોટીનને બેલેન્સ કરવા માટે પ્લાઝમા આપવામાં આવે છે પ્લાઝમા લોહીમાંથી જ છુટું પાડવામાં આવે છે મુકેશભાઈને વધુ જાણવાની ઈચ્છા થઈ. એ બોલ્યા કે એ કઈ રીતે થાય? વિભા બહેને એ સમજાવ્યું કે પહેલાના જમાનામાં કોઈ પણ બીમાર માં જ્યારે પેશન્ટને લોહીની જરૂર હોય ત્યારે તમે જે લોહી આપી રહ્યા છો એ જ લોહી કોઈ સ્પેશિયલ પ્રોસીઝર કર્યા વગર માત્ર જરૂરી ટેસ્ટ કરીને પેશન્ટને આપવામાં આવતું પણ હવે લોહીના ઘટકો જુદા પાડવામાં આવે છે લોહીમાંથી PCV (પેક સેલ વોલ્યુમ, FFP (ફ્રેશ ફ્રોઝન પ્લાઝમાં) PLATELATES (ત્રાક કણ), CRYOPRECIPITAT (જે એક ફ્રોઝન બ્લડ પ્રોડક્ટ છે જે પ્લાઝમામાંથી બનાવવામાં આવે છે) એમ જરૂર મુજબના ઘટકો છુટા પાડીને દર્દીની જરૂરિયાત મુજબ મોકલવામાં આવે છે. મુકેશભાઈ બોલ્યા કે આ બધા ઘટકો તમે ક્યાં સાચવો છો? ફ્રીઝમાં? વિભા બહેને કહ્યું - અમારી પાસે અલગ અલગ પ્રકારના ફ્રીઝ હોય છે. મુકેશભાઈ વળી પ્લેટલેટ સાચવવા માટે તો સ્પેશિયલ AGITATION વાળા ઈન્કયુબેટર હોય છે જેમાં કોન્સેનટ્રેટેડ પ્લેટલેટ 22 C તાપમાને સાચવવામાં આવે છે જે માત્ર પાંચ દિવસ સુધી વાપરી શકાય છે વિભા

અનુસંધાન પાના નં. ૭ પર

ખીજડીયા પક્ષી અભ્યારણ્ય કયા તાલુકામાં આવેલ છે?

ગુજરાતની ભૂગોળ

(૧) રાજસ્થલી પરિયોજના કઈ નદીપર છે ?
(અ) શેત્રુંજી (બ) ભાદર
(ક) બનાસ (ડ) હીરણાવ

(૨) પ્રખ્યાત ભાડભૂતનો મેળો કયા જિલ્લામાં ભરાય છે?
(અ) વડોદરા (બ) ભરૂચ
(ક) છોટા ઉદેપુર (ડ) પંચમહાલ

(૩) નડાબેટ કયા જિલ્લામાં આવેલ છે?
(અ) સાબરકાંઠા (બ) અરવલ્લી
(ક) બનાસકાંઠા (ડ) કચ્છ

(૪) ગુજરાતમાં હાથી દાંતની બનાવટો માટે કયું સ્થળ જાણીતું છે?
(અ) વલસાડ (બ) ખંભાત
(ક) મહુવા (ડ) જેતપુર

(૫) ગ્રેફાઈટનો સૌથી વધુ જથ્થો કયાંથી મળી આવે છે?
(અ) પંચમહાલ (બ) બનાસકાંઠા
(ક) સાબરકાંઠા (ડ) પોરબંદર

(૬) પક્ષીઓ માટેનું વિકટોરીયા પાર્ક કયા જિલ્લામાં આવેલું છે?
(અ) અમદાવાદ (બ) રાજકોટ
(ક) ગાંધીનગર (ડ) ભાવનગર

(૭) દની પોઈન્ટ કયા જિલ્લાના દરિયા કિનારે આવેલા છે?
(અ) પોરબંદર (બ) દેવભૂમિ દ્વારકા
(ક) સોમનાથ (ડ) કચ્છ

(૮) ગુજરાતમાં ભક્તિવન કયાં ઊભું કરવામાં આવ્યું છે?
(અ) ભાવનગર (બ) મોરબી
(ક) અમદાવાદ (ડ) વડોદરા

(૯) રુપેણ બંદર કયા જિલ્લામાં આવેલ છે?
(અ) દેવભૂમિ દ્વારકા (બ) ભરુચ
(ક) સોમનાથ (ડ) કચ્છ

(૧૦) પૂર્ણાનંદ મહારાજનો પૂર્ણાનંદ આશ્રમ કયાં આવેલો છે?
(અ) વલસાડ (બ) ભરૂચ
(ક) પેટલાદ (ડ) ગિરનાર

(૧૧) ઉત્તર ગુજરાતના કયા ગામનાં ચપ્પા વખણાય છે?
(અ) મહુડી (બ) ફૂદેડા
(ક) ફતેપુરા (ડ) માણસા

(૧૨) ગુજરાતમાં અસ્મિતા પર્વ કયા સ્થળે યોજાય છે?
(અ) પાલીતાણા (બ) નડિયાદ
(ક) જૂનાગઢ (ડ) તલગાજરડા

(૧૩) ખીજડીયા પક્ષી અભ્યારણ્ય કયા તાલુકામાં આવેલ છે?
(અ) જસદણ (બ) જોડિયા
(ક) જેતપુર (ડ) હાલોલ

(૧૪) સર્પગંધા નદી કયા જિલ્લામાંથી વહે છે?
(અ) વલસાડ (બ) ડાંગ
(ક) વડોદરા (ડ) ભરુચ

(૧૫) કયા સ્થળનું દેશી ઘી વખણાય છે?
(અ) જામજોધપુર (બ) મહેસાણા
(ક) પાવી જેતપુર (ડ) ખંભાળીયા

વિવિધા

વિષય : આ સપ્તાહમાં આવતા વિશ્વના વૈજ્ઞાનિકોના જન્મદિવસ

- ૬ મે ૧૯૦૭ — કેનીથ વાર્ટીનલી સ્પેન્સ : અમેરીકન સાયકોલોજીસ્ટ, માનવીની વિવિધ પરિસ્થિતિમાં તેના વર્તનનો અભ્યાસ કરનાર
- ૬ મે ૧૮૭૯ — બેડરીચ હોઝી : ડેઝ આર્ચીઓલોજીસ્ટ, ૧૯૦૪માં પેલેસ્ટાઈન સંસ્કૃતિનો અભ્યાસ કરનાર
- ૭ મે ૧૯૦૭ — એલ્ટોન એ લિન્ડસે : અમેરીકન બાયોલોજીસ્ટ ઈકોલોજીસ્ટ અને પર્યાવરણ સંરક્ષક
- ૭ મે ૧૮૭૬ — પૌલ રીવેટ : ફ્રેન્ચ : એન્થોલોજીસ્ટ, સાઉથ અમેરીકન ઈન્ડિયન કલ્ચર પર વિશેષ કામ કરનાર
- ૮ મે ૧૮૭૩ — નેવીલ વિન્સેટ શીન્ડવીક : ઈંગ્લીશ કેમીસ્ટ, કેમિકલ બોન્ડીંગ પર વિશેષ સંશોધન કરનાર
- ૮ મે ૧૮૫૫ — જ્હોન ગેટ્સ : અમેરીકન સંશોધક, વાયર ફેન્સીંગ ટેકનોલોજી ડેવલપ કરનાર
- ૯ મે ૧૮૪૫ — કાર્લ ગુસ્ટફ પેટ્રીક ડે લાવસ : સ્વીડીશ કેમીસ્ટ, એન્જી., અને સંશોધક, હાઈ સ્પીજ ટર્બાઈન શોધનાર
- ૯ મે ૧૭૯૫ — જેમ્સ પોલાર્ડ એપ્સી : અમેરીકન મિટીરીયોલોજીસ્ટ, અવકાશી ઉલ્કાઓની પ્રથમ ટેલિગ્રાફી કરનાર
- ૧૦ મે ૧૮૯૭ — ફ્રેન્સીસ પી. સેફર્ડ : અમેરીકન મરીન જીઓલોજીસ્ટ, સબમરીન દ્વારા ઈકોસીસ્ટમને, કોસ્ટલ પ્રદેશની થતી અસરોનો અભ્યાસ કરનાર
- ૧૦ મે ૧૮૯૭ — માર્સલ મૂસ : ફ્રેન્ચ સોશિયોલોજીસ્ટ અને એન્થ્રોપોલોજીસ્ટ, સમાજ વ્યવસ્થા અને બદલાવ પર સંસોધન કરનાર
- ૧૧ મે ૧૮૯૭ — જયોર્જ પી. મુડ્રોક : અમેરીકન એન્થ્રોપોલોજીસ્ટ, આફ્રિકન અને એશિયન લોકો પર સંશોધન કરનાર
- ૧૧ મે ૧૮૮૧ — થિયોડોર વોન કરમાન : હંગેરીયન એરોનોટીકલ એન્જીનીયર બેલેક્ષ:૧ એરોપ્લેન ડિઝાઈન કરનાર
- ૧૨ મે ૧૮૯૫ — વિલિયમ ફ્રેન્સીસ ગીયાક્યુ : કેનેડીયન - અમેરીકન, ૧૯૪૯ નોબેલ પ્રાઈઝ વિજેતા, કેમિકલ થર્મોડાયનેમિક્સ...
- ૧૨ મે ૧૮૮૦ — લીન્કોવ એલ્સવોર્ય : અમેરીકન એક્ષપ્લોલર, ૧૯૨૬માં આર્કટીક અને એન્ટાર્કટીકા બાય એર ક્રોસ કરનાર

ગત સપ્તાહના સવાલનો જવાબ

સવાલ : રાષ્ટ્રીય ટેકનોલોજી દિવસ કયારે ઉજવાય છે? આ દિવસની શરુઆત કયા વડાપ્રધાને કરી હતી ?

જવાબ : ૧૧ મે રાષ્ટ્રીય ટેકનોલોજી દિવસ

સાચા ઉત્તર આપનાર પત્રમિત્રો

(૧) ઋજિત રાવલ : સે-૭ડી, ૧૨૨૨/૨ (૨) નટુભાઈ દરજી : પેથાપુર (૩) ધાર્મિક એસ. પટેલ : ગાયત્રી રેસી., ધોળેશ્વર પાસે) (૪) જયેન્દ્ર પ્રસાદ એન. પાઠક : સે-૬ (૫) મૂળજીભાઇ પરમાર 'દધિ' : સે-૭બી (૬) હર્ષ પી. શાહ : સે-૨સી

આ સપ્તાહનો સવાલ (જવાબ એક સપ્તાહમાં મોકલો)

પૂર્વ વડાપ્રધાન શ્રી મનમોહનસિંહ કયા રાજયમાંથી રાજયસભાના સદસ્ય બન્યા હતા ?

'ગાંધીનગર સમાચાર'-ખજાનો વિભાગ,
બ્લોક નં. ૬૮૪/૧, સેક્ટર-૮ ગાંધીનગર

સાચા જવાબો

(૧) અ (૨) બ (૩) ક (૪) ક (૫) અ (૬) ડ (૭) બ (૮) બ (૯) અ (૧૦) ક (૧૧) બ (૧૨) ડ (૧૩) બ (૧૪) બ (૧૫) ડ

ચાણક્યની નીતિસુધાનો આસ્વાદ

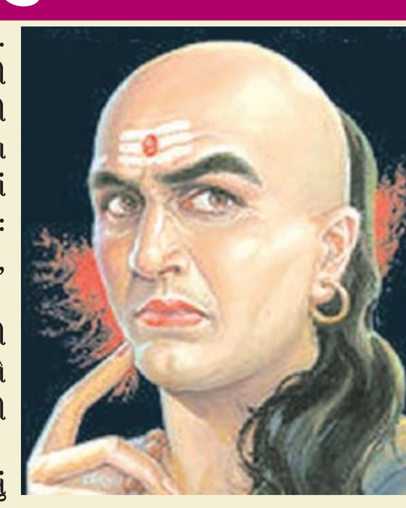

મગધ સામ્રાજ્યના મેધાવી આચાર્ય ચાણક્ય (ઈ.સ. પૂર્વે ચૌથી સદી) એમના પ્રભાવશાળી ગ્રંથ 'અર્થશાસ્ત્ર'થી પ્રસિદ્ધ છે. પરંતુ આની પહેલાં એમણે 'ચાણક્યનીતિ'ની રચના કરી છે. તેમા ૧૭ અધ્યાયોમાં ૩૩૨ નીતિ વિષેના શ્લોક છે. મહંદશે અનુષ્ટુપ છંદમાં રચાયેલા આ પધોમાં નીરુપાયેલી નીતિ સુધાનો આસ્વાદ લેવા જેવો છે. જેમ કે :

(૧) હું જે કાંઈ કહીશ એ લોકોનું હિત કરવા કહીશ, આને જાણી લેવાથી સર્વજ્ઞતા મળી જશે. (૧-૩)

(૨) ખોટી આળપંપાળમાં ઘણા દોષો છે અને સાચી રીતની સજામાં ઘણા ગુણો છે. આથી પુત્રને અને શિષ્યને ખોટી આળપંપાળ ન કરવી અને જરુર લાગે તો સાચી રીતની સજા કરવી (૨-૧૨)

(૩) કોના કુળમાં દોષ નથી? રોગથી કોણ પીડાયેલું નથી? આફત કોને આવતી નથી? કોને સતત સુખ મળે? (૩-૧)

(૪) રાજાની પત્ની, ગુરુની પત્ની, મિત્રની પત્ની, પત્નીની માતા અને પોતાની માતા - પાંચ સ્ત્રીઓ માતા જ છે. (૪-૨૦)

(૫) એક જ કૂખમાંથી જન્મ્યા હોય અને એક જ નક્ષત્રમાં જનમ્યા હોય તો પણ ચારિત્ર્યમાં બંને સંતાનો એક સરખાં ન પણ હોઈ શકે - જેમ કે (બોરડીમાં) બોર અને કાંટા. (૫-૪)

(૬) ગધેડા પાસેથી આ ત્રણ બાબતો શીખવી - થાક્યો હોય તો પણ ભાર વહન કરે, ટાઢ અને તડકો ન જૂએ, અને હંમેશા સંતોષમાં ફર્યા કરે (૬-૨૦)

(૭) જે રીતે પુષ્પમાં સુગંધ, તલમાં તેલ, કાષ્ઠમાં અગ્નિ, દૂધમાં ઘી અને શેરડીમાં ગોળ હોય તેની જેમ જ દરેકના શરીરમાં આત્મા છે, તું આને જોઈ લેવાનો વિવેક રાખ. (૭-૨૧)

(૮) કબજિયાતમાં પાણી ઔષધ છે, નબળાઈમાં પાણી બળ આપે છે ભોજન દરમિયાન પાણી અમૃત છે. ભોજનને અંતે પાણી ઝેર સમાન છે (૮-૭)

(૯) પોતાને હાથે ગૂંથેલી માળા, પોતાને હાથે ઘસેલું ચંદન, પોતે લખેલું સ્તોત્ર - ઈશ્વરને અર્પણ કર્યું હોય તો ઈન્દ્ર જેવી સુખ સંપત્તિ મળી જાય. (૯-૧૨)

(૧૦) મૂરખ લોકોને ઉપદેશથી કોઈ ફેર ન પડે, મલય પર્વતનો પવન વહેતો હોય તેથી વાંસ ચંદન બની ન જાય. (૧૦-૮)

(૧૧) વિદ્યાર્થીઓએ આઠ છોડી દેવા - કામ, ક્રોધ, લોભ, સ્વાદ, શણગાર, ખોટી જિજ્ઞાસા, અતિનિદ્રા અને અતિસેવા. (૧૧-૧૦)

(૧૨) ઉંમર વધી જાય પછી પણ દુષ્ટ તો દુષ્ટ જ રહે, કોળું પાકી જાય તેથી કાંઈ તેનામાં મધુરતા ન આવે. (૧૨-૨૦)

(૧૩) લોકો પોતાના રાજાને અનુસરતા હોય છે. જેવો રાજા એવી પ્રજા. રાજા ધાર્મિક તો પ્રજા ધાર્મિક, રાજા પાપી તો પ્રજા પાપી, રાજા પ્રામાણિક તો પ્રજા પ્રામાણિક. (૧૩-૭)

(૧૪) દાન, તપ, શૌર્ય, જ્ઞાન, નમ્રતા, નૈતિકતા - આવી બાબતોમાં અભિમાન કયારેક ન કરવું, આ પૃથ્વી તો અનેક રત્નોથી ભરેલી છે. (૧૪-૮)

(૧૫) કેટલી વાર વિદ્વાન વેદો અને ધર્મશાસ્ત્રો જાણતો હોય પણ આત્મસત્ત્વને જાણતો નથી હોતો. આવા લોકો સ્વાદિષ્ટ શાકમાં ફરતી કડછી જેવા છે. (૧૫-૧૨)

(૧૬) જે ધન બીજાને નુકશાન કરવાથી મળતું હોય, જે ધન ધર્મ અનુસાર મળતું ન હોય, જે ધન શત્રુને પગે પડવાથી મળતું હોય - એવું ધન મારી પાસે ન આવે. (૧૬-૧૧)

(૧૭) કોઈ જેવું વર્તન કરે, એવું જ એની પાસે કરવું. હિંસાની સામે પ્રતિહિંસા કરવી, દુષ્ટતા કરે એની સાથે દુષ્ટ થવું, આમાં કશું ખરાબ નથી. (૧૭-૨)

આ ગ્રંથ 'ચાણક્યનીતિ'ને પ્રારંભે આચાર્યએ આ ગ્રંથની ઉપયોગીતા જણાવી છે; તે એકદમ યોગ્ય છે - જે કોઈ આનો સારી રીતે અભ્યાસ કરીને જીવનમાં ઉતારશે; તે ઉત્તમ સજ્જન થશે. પોતાને માટે શું સારું છે અને શું ખરાબ છે; તે પારખી શકશે. (૧-૨)